

Dr. Rudolf Andrejka:

Na knezoškofa Jegliča rojstnem domu.

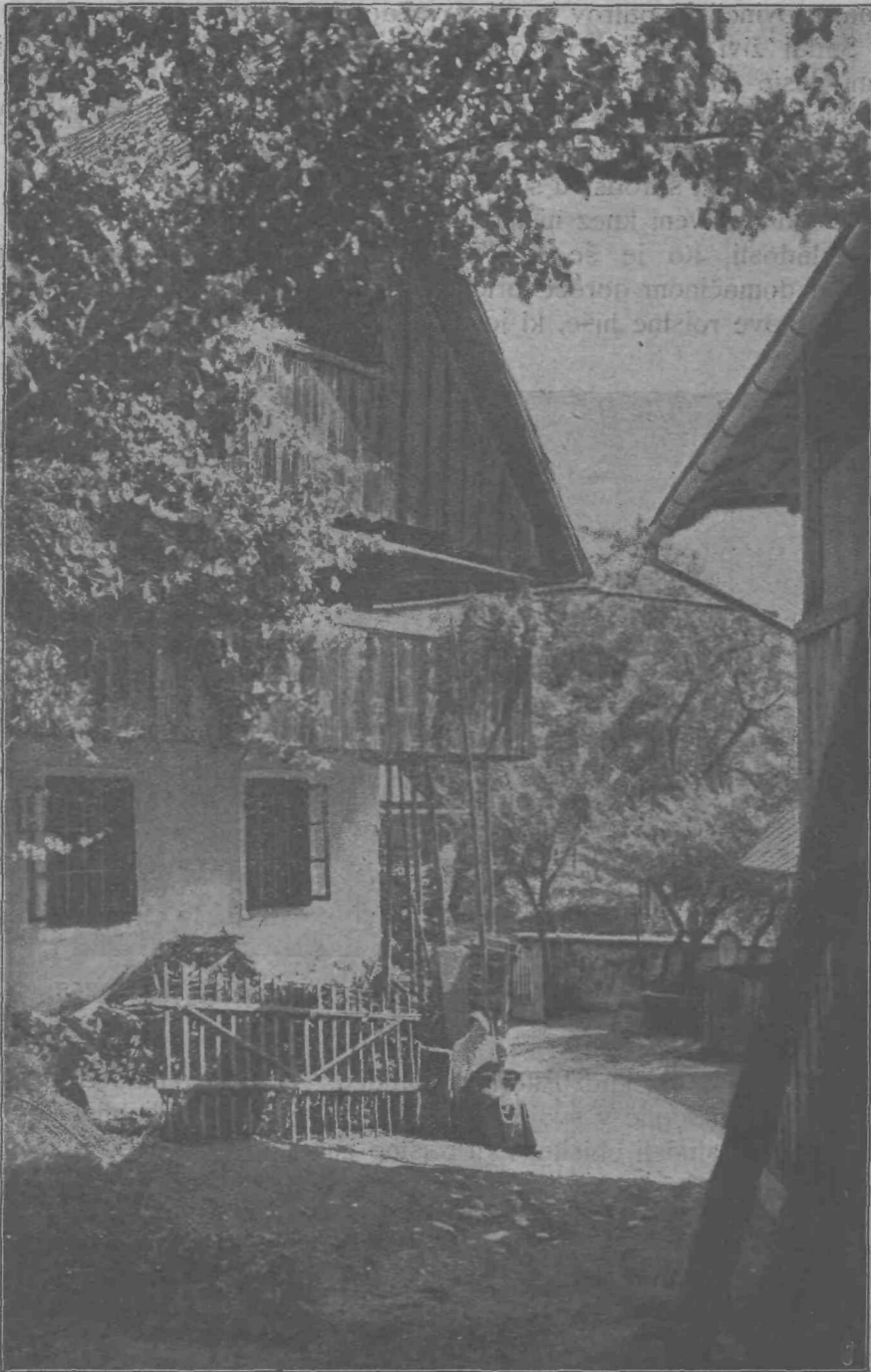
Tam, kjer pada predgorje planinskega očaka Stola v vrhovih Sv. Petra in Rodinskih pečin proti dolini Zgoše in Begunjščice in kjer zapira pot proti vzhodu košata planina Dobrča, leži stisnjena v planinskem kotu lična gorenjska vas in župnija Begunje, oddaljena dobre pol ure od železniške postaje Lesce. Ime ji izvira morda odtod, ker je bila nekoč našim pradedom ugodno zavejše pred sovražniki, posebno pred Turki. V resnici nam kažejo razsežne razvaline grada »Kamna«, vzdanim nad sotesko v dolini Drage pod Begunjščico, še danes, kako mogočna opora in pribežališče je moral biti ta grad, kjer je gospodoval nekdanj krepki kranjski rod vitezov Lambergarjev. Okolu njega vije še danes neizumrla pesem o »Pegamu in Lambergarju« svoj vedno sveži venec pravljичne romantike. Lepa in romantična je res ta krajina in zbog svojega zdravega planinskega zraka in svoje solnčne lege priljubljena kot letovišče in zdravilišče.

V tej vasi se je narodil leta 1850 Anton Bonaventura Jeglič; sedanji knezoškof ljubljanski.

Pri »Pogorelčku« pravijo po domače njegovemu rojstnemu domu, ki je — kakor kaže naša podoba — vzor slovenske kmečke hiše, pohlevne, a nad vse čedne, ljubke in snažne. Hiša stoji v sredi vasi ob okrajni cesti Radvljičica—Tržič in je postavljena tako, da gleda pročelje v grapo proti vzhodu, dočim se ozadje naslanja na klanec. V hišo se torej ne pride naravnost s ceste, ampak na okoli. Dvorišče je zaokroženo in obzidano. Hišne stene so na odprtih straneh lesene, na dveh drugih pa zidane. Lična stavba napravlja, ako jo gledaš z vzhoda, vtis enonadstropne hiše; tudi značilni lesen hodnik in line na podstrešju ji ne manjkajo. Vse pa je obdano od sadnega drevja, kar napravlja na gledalca zelo prijeten, domač vtis.

Hiša se od mladostnih dni knezoškofovih ni kaj premenila; toliko, da so se sobe malo vzdignile, okna pa razširila. Ako stopiš v vežo, je na levi takozvana »hiša« s »kamrico«, na desni pa manjša soba, kjer je knezoškof stanoval še kot bogoslovec.

V skromnih razmerah se je rodil naš vladika, saj so prebivalci njegove rojstne vasi navezani na delo svojih pridnih rok. Polja ni bogvekoliko v teh planinskih krajih; kršni svet planin, ki jih obdajajo, pa je bil od nekdanj zelo pripraven za ovčjerejo. Iz te se je razvila pristna domača obrt suknarstva, ki še danes ondi cvete. Nekdanj pa je bilo gorenjsko sukno daleč znano po svoji trpežnosti. Tudi oče našega knezoškofa je pridno suknil; njegov brat Franc, ki je umrl na Koroškem, pa je bil klobučar. Od knezoškofovih sestrah živi le še

Fotografiral Fr. Tavčar v Ljubljani.

Knezoškofa dr. A. B. Jegliča rojstna hiša v Begunjah na Gorenjskem.

sestra Jožefa, omožena na Breznici pri Beliju. Ona je mati patra Prešerna, provincijala patrov jezuitov v Zagrebu.

Sedaj živi v hiši pri Pogorelčku škofov sorodnik od materine strani, Josip Resman, koš umen in vzoren kmetovalec. Na Selu pri Žirovnici pa ima škofov bratranec Jeglič gostilno pri »Kuntu«. V Begunjah se samo še posestniki hiše »pri Tavčarju« pišejo Jeglič. Ti so pa že v daljnem sorodstvu s Pogorelčkovim rodom.

Visoki cerkveni knez ni nikdar pozabil na svojo rodno vas in na leta mladosti, ko je še koš dijak rad zahajal na dom in ondi zbranim domačinom goreče pridigoval na vogalu domačega skednja. Slika njegove rojstne hiše, ki jo tukaj vidimo, v pomanjšani obliki visi

Sedmošolci-Alojzniki na ljubljanski gimnaziji leta 1868.

(× Anton Jeglič.)

v sprejemni dvorani knezoškofijske palače. — Še čez mnoga leta, ko se je vrnil škof Jeglič v svojo slovensko domovino koš ljubljanski vladika in v tej lastnosti obiskal tudi rojstno župnijo begunjsko, je spoznal med klečečo množico, ko ji je delil blagoslov, očeta Vrbanca iz Slatine ter ga v šaljivem nagovoru spomnil na čase, ko mu je v družbi vaških otrok kostanje »kvártal« (klatil).

Globoka ljubezen do svojega rodu in do teh prekrasnih krajev, zibelke Prešerna in Čopa, je napravila iz našega slavljena blagotvoritelja naroda. Tudi v najhujših časih svetovne vojne odlični mož ni klonil glave pred višjim pritiskom, ampak je pomagal ustvarjati svojemu rodu svobodo in blagostanje. Tako stoji danes njegova podoba pred nami — ostra in trdna koš skale Begunjščice, pa tudi gorka in životvorna koš pomladno solnce na sočnih planinah begunjskih.

Te dni slavi častiljivi vladika 25 letnico vladanja ljubljanske škofije in svoj zlatomašniški jubilej. Slovensko ljudstvo ga je v tem času spoznalo in vzljubilo. Zato preveva vsa dobra srca ena želja, da bi milost božja slovenskemu knezoškofu Jegliču naklonila še dolgo vrsto let v nezlomljeni duševni in telesni sili biti svojemu narodu to, kar mu je bil dozdej: najblažji voditelj, učitelj in dobrotnik.

Leop. Podlogar:

Iz zgodovine kranjskih trgov.

8. Mengeš.

(Nadaljevanje.)

Lep in pripraven kraj so si izbrali Mengeški plemiči za svoje bivališče. Branili so se lahko pred sovražnikom in gospodovali so nad vso obširno Mengeško planjavo. Sezidan je bil Mengeški grad v davno minulih časih. Prišteva se med najstarejše v deželi. Kdo ga je postavil in kdaj, nam ni znano. Bil je prejkone kak francoski plemič, torej, po sodbi zgodovinarjev, pred dobrimi tisoč leti. Pridejal si je naslov: gospod Mengeškega gradu — (Herr von Maingosburg).

Stara pripovedka pa govori malo drugače. Sredi osmega stoletja (745) so stopili poganski Slovenci v prijateljsko dotiko in zaveznitvo s krščanskimi sosedi in iskali pri njih opore proti divjim Obrom. Slovenski knez Borut je moral za izkazano pomoč priznati nadoblast Bavarcev, oziroma frankovskih (nemških) kraljev. V poroštvo za to je poslal na bavarski dvor svojega sina Gorazda in nečaka Hotimira. Priporočil je oba, naj bosta poučena v krščanski veri. Solnograški škof Virgilij je izročil mladeniča predstojniku kiemskega samostana, ki mu je bilo ime Lupo. Ta ju je učil in jima bil krstni boter.

Gorazd se je potem vrnil med Slovence in zasedel vojvodski prestol. Bil je prvi krščanski knez Slovencev. Vladal je pa le tri leta. Po njegovi smrti (753) mu je sledil Hotimir. Njegov boter Lupo mu je dal s seboj svojega nečaka, duhovnika Majorana, in lepe opomine, kako naj širi luč svete vere med poganskimi Slovenci. Majoran je postal dvorni kaplan Hotimirjev. Ker se pa sam ni upal lotiti misijonskega dela, je naprosil svojega škofa za večje število duhovnikov. Te je pripeljal med Slovence Virgilijev pokrajinski škof Modest in posvetil Slovincem več cerkvâ v Karantaniji. Misijonsko delo je obetalo obilo uspeha. Po Modestovi smrti je pa začela poganska stranka pisano gledati tuje misijonarje v deželi. Bala se je, da bi prišli Slovenci ob samostojnost, ako zmaga med njimi krščanstvo. Poganskih privržencev je bilo mnogo. Pognali so iz dežele